

2022-03-17

Ert dnr:
Fi2022/00934

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Jan-Ove Östbrink
Avdelningen för juridik
Olof Moberg

Finansdepartementet
10333 STOCKHOLM

Remiss av promemorian Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

- är positiv till den föreslagna förändringen i plan- och bygglagen som innebär att regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i lagen, ska utvidgas till att även gälla vid tillströmning av sådana utlännningar som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s s.k. massflyktsdirektiv.
- är i huvudsak även positiv till de två förordningar som är tänkta att underlätta mottagandet av personer som avser att ansöka om asyl eller uppehållstillstånd med tillfälligt skydd under en viss tid,
- anser att det är en onödig inskränkning att kommuner endast ska kunna inreda befintliga byggnader till kommunala anläggningsboenden och att endast kommuner ska kunna vara huvudmän för sådana boenden,
- är kritisk till att undantaget från bygglov endast ska gälla året ut och förordar att undantaget ska gälla till utgången av år 2024,
- ifrågasätter om det överhuvudtaget är lämpligt att lokalisera kommunala anläggningsboenden inom områden av riksintresse för totalförsvaret,
- anser att Migrationsverket bör ges samma möjlighet som kommunerna föreslås få ifråga om ankomstboende att ändra en befintlig byggnad för att anordna en enkel förläggning,
- anser att det är en onödig inskränkning att enkla förläggningar enbart ska kunna etableras av staten och dessutom enbart på statligt ägd mark.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Bemyndigandet om åtgärder vid tillströmning av asylsökande behöver anpassas till massflyktsdirektivet

Som en följd av flyktingkrisen 2015 beslutade riksdagen 2016 att införa ett normgivningsbemyndigande i plan- och bygglagen (PBL) som gav regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i lagen och sådana föreskrifter fick meddelas för att boenden för asylsökande snabbt skulle kunna anordnas. En förutsättning för att regeringen skulle få utnyttja bemyndigandet var att tillströmningen av asylsökande hade varit eller kunde väntas bli särskilt omfattande. I

förevarande promemoria föreslås att bemyndigandet i PBL ska utvidgas till att även gälla vid tillströmning av sådana utläningar som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s s.k. massflyktsdirektiv.

SKR är positiv till den föreslagna utvidgningen av bemyndigandet.

Det behöver bli enklare att etablera ankomstboenden och enkla förläggningar för vissa utläningar

I promemorian föreslås även två nya förordningar som baseras på bemyndigandet enligt ovan och som är tänkta att underlätta mottagandet av personer som avser att ansöka om asyl eller uppehållstillstånd med tillfälligt skydd under en viss tid.

Den ena förordningen handlar om att en kommun ska kunna etablera s.k. kommunala ankomstboenden, dvs. sådana tillfälliga boenden som kan behöva anordnas i lokaler som vanligtvis används för något annat ändamål. Det ska varken krävas bygglov eller en ansökan för att en kommun i en befintlig byggnad ska kunna anordna ett sådant ankomstboende. För att omfattas av undantaget från kravet på bygglov ska byggnadens utformning återställas och användningen av byggnaden återgå till det den användes för innan den tillfälliga åtgärden utfördes senast vid utgången av 2022. En kommun som vill etablera ett ankomstboende ska så snart som möjligt underrätta byggnadsnämnden om detta. Ett kommunalt ankomstboende ska omfattas av samma undantag från krav på utformning och tekniska egenskaper som i dag gäller för tillfälliga anläggningsboenden. Boendet ska dessutom kunna anordnas i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

SKR är positiv till den föreslagna förordningen om kommunala anläggningsboenden men anser att det är onödigt inskränkande att kommuner endast ska kunna inreda befintliga byggnader till kommunala anläggningsboenden och att det bara är kommunen som ska kunna vara huvudman för ett sådant boende. Det är istället önskvärt att undantaget även ska kunna avse att uppföra nya kommunala anläggningsboenden exempelvis genom att på lämplig plats med stöd av förordningen kunna ställa upp paviljonger/moduler som finns tillgängliga och som använts för andra ändamål såsom förskole- och skollokaler eller för evakueringsboende i samband med upprustning av bostadshus. Det är också önskvärt att boenden som andra är huvudmän för, under förutsättning att boendet ordnas inom ramen för kommunens ansvar och anordnas mot avtalad ersättning och utifrån de villkor som gäller i övrigt. Det kan t.ex. handla om att ianspråkta delar av en idrottsanläggning som ägs och drivs av annan än kommunen (något som är vanligt idag) och som uppbär ett kommunalt driftbidrag, men som efter överenskommelse med huvudmannen mot ersättning istället tillfälligt kan anpassas och nyttjas som kommunalt anläggningsboende. SKR är kritisk till att undantaget från bygglov endast ska gälla året ut och förordnar att undantaget ska gälla till utgången av

år 2024 med hänsyn till att behovet av kommunala anläggningsboenden kan förväntas finnas även de närmaste åren och då det kommer att finnas betydligt mer angelägna uppgifter för byggnadsnämnderna än att i efterhand pröva lämpligheten för de kommunala anläggningsboenden som det finns ett fortsatt behov av efter år 2022. SKR anser vidare att det bör övervägas att förändra den föreslagna bestämmelsen i 6:e paragrafen som rör tillämpningen av undantaget från kravet på bygglov inom ett område som är av riksintresse för totalförsvaret. SKR ifrågasätter om det överhuvudtaget är lämpligt att lokalisera kommunala ankomstboenden inom ett sådant område. Däremot finns inga invändningar mot att det ska vara möjligt att lokalisera kommunala anläggningsboenden i anslutning till ett område av riksintresse för totalförsvaret förutsatt att Försvarsmakten inte motsätter sig detta. Vad gäller den 8:e paragrafen vore det önskvärt om den kunde formuleras på sådant sätt att det tydligare framgick vilka allmänna hänsyn som inte behöver tas med anledning av undantagen. SKR anser även att 12:e paragrafen om skyldigheten att underrätta byggnadsnämnden bör ges en annan utformning. Då byggherren förutsätts vara kommunen bör detta tydligt framgå. Vidare bör det vara lämpligt att ange att ”en kommun som vidtar en åtgärd ska då åtgärden utförs underrätta byggnadsnämnden om detta” och att adress och/eller kartutsnitt bifogas. Det skulle också kunna vara lämpligt att kommunen ska underrätta byggnadsnämnden när åtgärden avvecklas. Även den 13:e paragrafen bör kunna ges en annan utformning för att öka tydligheten. Här skulle formuleringen ”återgått till den ursprungliga” kunna ersättas med ”återgått till den användning byggnaden hade innan den tillfälliga åtgärden utfördes”.

Den andra förordningen handlar om att statliga myndigheter ska kunna etablera enkla förläggningar i form av tält på statligt ägd mark.

SKR noterar att undantaget i denna förordning avser bygglov för att uppföra eller ändra en enkel förläggning för vissa utlännningar, däremot inte ändring av en befintlig byggnad. Då är det ju inte förläggningen som ändras, utan den tidigare byggnaden. Det är inte uteslutet att befintliga konstruktioner, som inte är bostäder, skulle kunna tillfälligt ändras för att bli en enkel förläggning. Migrationsverket bör därför ges samma möjlighet som kommunerna föreslås få ifråga om ankomstboende, dock med den skillnaden att det för Migrationsverkets del i ett sådant fall borde avse anordnande av ”enkel förläggning”. SKR anser vidare att det är en onödig inskränkning att enkla förläggningar enbart ska kunna etableras av staten och dessutom enbart på statligt ägd mark. Det bör också vara möjligt för andra aktörer som staten kontrakterar att uppföra enkla anläggningar och det bör även vara möjligt att etablera sådana anläggningar på mark som ägs av en kommun eller region. Det finns idag ett antal icke statliga aktörer som för statens räkning skulle kunna uppföra denna typ av enklare anläggningar och kommuner men även regioner äger mer mark än staten som skulle lämpa sig för denna

typ av anläggningar. Förutsättningen för att få tillämpa undantagen från kraven på lov i 6:e paragrafen om att åtgärden ska vidtas på mark som ägs av staten bör ersättas av ett krav om att åtgärden ska vidtas på mark som ägs av det allmänna. Vad gäller den 10:e paragrafen vore det önskvärt om den kunde formuleras på sådant sätt att det tydligare framgick vilka allmänna hänsyn som inte behöver tas med anledning av undantagen. Den 15:e paragrafen bör ges samma utformning som den 12:e paragrafen i förordningen om kommunala ankomstboenden enligt ovan.

Sveriges Kommuner och Regioner

Gunilla Glasare
Avdelningschef
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Ann-Sofie Eriksson
Sektionschef
Sektionen för planering, säkerhet och miljö